

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

A1 1. 1-δ, 2-ε, 3-γ, 4-β, 5-α.

A2 α) «Μέσα στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864μικροκαλλιεργητές » σελ.77
β) «Η πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας εργάστηκε με ζήλο και απέδωσε σε σύντομο χρονικό διάστημα σημαντικό έργο. Οργάνωσε Χωροφυλακή με Ιταλούς αξιωματικούς και υπαξιωματικούς (καραμπινιέρους). (Σελ. 208), Οι επαναστάτες με την έναρξη της επανάστασης στο Θέρισοο «(Μάρτιος 1905) συνιστούσαν στη Χωροφυλακή να μην υπακούει στις διαταγές του πρίγκιπα (σελ.211), « Μετά την ίδρυση της Προσωρινής Κυβέρνησης της Κρήτης η χωροφυλακή, που υποστήριζε τον πρίγκιπα ...επαναστάτες.» (Σελ.214), «Η Διεθνής επιτροπή που ήρθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο του 1906 , ανέλαβε να εξετάσει.....νέο σχέμα» (σελ. 215)
γ) «Στην περίοδο 1910-1922έθνους » σελ. 48

B1« Οι εκσυγχρονιστές...Εθνοσυνέλευσης.», σελ.89- 90, « Το πρώτο εξάμηνο...συζητήσεις κ.λπ.» σελ. 90-91.

B2 « Είναι γνωστή η γενοκτονία...αμελέ ταμπουρού» σελ. 253-254, β) « Η κατάσταση στην ευρύτερη...οι Έλληνες του Πόντου» σελ. 254

ΘΕΜΑ Γ

α) Ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος (ΔΟΕ) επιβλήθηκε στην Ελλάδα το 1898 εξαιτίας της σοβαρής οικονομικής κρίσης που αντιμετώπιζε η χώρα και της ήττας στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897.

Κατά το έτος 1893 η Ελλάδα βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει τα τοκοχρεολύσια των εξωτερικών της δανείων και ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους της. Η «πτώχευση», όπως χαρακτηρίστηκε, δεν ήταν ασυνήθιστη επιλογή των φτωχότερων κρατών, στην Ελλάδα όμως της εποχής εκείνης είχε μεγάλο πολιτικό κόστος. Οι πληροφορίες του παραθέματος επιβεβαιώνουν και συμπληρώνουν τις ιστορικές μας γνώσεις. Πιο συγκεκριμένα η πτώχευση της 1^{ης} Δεκεμβρίου του 1893 επήλθε μετά από άκαρπες προσπάθειες του Χ. Τρικούπη για εξασφάλιση νέου δανείου (1892), για αποκατάσταση της δραχμής, ενώ ταυτόχρονα η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της σταφιδικής κρίσης. Έτσι ο Χ. Τρικούπης το Δεκέμβριο του 1893 περιόρισε την καταβολή των τόκων των εξωτερικών δανείων κατά 30% ενώ από αυτό τον διακανονισμό εξαιρέθηκαν τα εσωτερικά δάνεια , γεγονός που προκάλεσε την αντίδραση των Δυνάμεων. Οι διαπραγματεύσεις με τις πιστώτριες χώρες συνεχίστηκαν μέχρι τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Η ήττα του ελληνικού στρατού και η υποχρέωση της Ελλάδας να καταβάλει υπέρογκες πολεμικές αποζημιώσεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία έθεσαν το ζήτημα σε νέες βάσεις. Η πτώχευση αυτή είχε μεγάλο πολιτικό κόστος για τη χώρα, ενώ οι διαπραγματεύσεις με τις πιστώτριες χώρες συνεχίστηκαν χωρίς αποτέλεσμα μέχρι το 1897. Η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά την ήττα της Ελλάδας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, καθώς η χώρα υποχρεώθηκε να καταβάλει υπέρογκη πολεμική αποζημίωση.

Έτσι, Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους οδηγήθηκαν σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ). Μετά από 4 χρόνια διαπραγματεύσεων , το 1897 με τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης η ελληνική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Α. Ζαΐμη δέχτηκε την επιβολή του ΔΟΕ στην Αθήνα από αντιπροσώπους των Δυνάμεων. Εκπρόσωποι έξι δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία) ανέλαβαν τη διαχείριση βασικών κρατικών εσόδων. Επρόκειτο για τα έσοδα των μονοπωλίων αλατιού, φωτιστικού πετρελαίου, σπύριτων, παιγνιοχαρτων, χαρτιού σιγαρέτων, τα έσοδα από την εξόρυξη της σμύριδας της Νάξου, το φόρο καπνού, τα λιμενικά δικαιώματα του Πειραιά, το φόρο χαρτοσήμου κ.λπ. Το ύψος αυτών των εσόδων ανερχόταν σε 28.000.000 έως 30.000.000 δραχμές.

Στόχος αυτής της υποχρεωτικής διαχείρισης ήταν η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας προς την Οθωμανική αυτοκρατορία, δηλαδή η καταβολή της πολεμικής αποζημίωσης ύψους 92.000.000 δραχμών και η εξυπηρέτηση των άλλων δανείων. Η διεθνής επιτροπή, που ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1898, αντιμετώπισε τις τρέχουσες ανάγκες με ένα μεγάλο δάνειο, που χορηγήθηκε με την εγγύηση των Δυνάμεων. Όπως επιβεβαιώνει το παράθεμα Στόχος του ΔΟΕ ήταν η αποπληρωμή

τους χρέους της Ελλάδας προς την Τουρκία μετά τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Αυτό θα επιτευχθεί στη συνέχεια με την παροχή Δανείου ύψους 170.000.000 δρχ. στην Ελλάδα με την εγγύηση των Δυνάμεων. Το δάνειο αυτό διαχειριζόταν η Εταιρεία Μονοπωλίων υπό την επίβλεψη του ΔΟΕ. Στη συνέχεια, εκτός από το βασικό της ρόλο, δηλαδή την εξασφάλιση της αποπληρωμής των δανείων, λειτούργησε επιπρόσθετα ως τεχνικό συμβουλευτικό σώμα, συμβάλλοντας γενικότερα στη βελτίωση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας.

β) Τα αποτελέσματα ήταν θετικά και έγιναν ορατά λίγα χρόνια αργότερα. Η εγγύηση των Δυνάμεων αύξησε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, ενώ ο έλεγχος απάλλαξε τους δημοσιονομικούς μηχανισμούς από δυσλειτουργίες του παρελθόντος. Το 1910, παρά τα προβλήματα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης και παρά το γεγονός ότι η αποπληρωμή των δανείων εξακολουθούσε να απορροφά το 1/3 των εθνικών εσόδων, τα δημόσια οικονομικά μπορούσαν να χαρακτηριστούν υγιή, οι προϋπολογισμοί ήταν ελαφρώς πλεονασματικοί και οι οικονομικές δυνατότητες του κράτους σαφώς αυξημένες. Συμπληρωματικά το παράθεμα αναφέρει ότι μετά την επιβολή του ΔΟΕ η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας βελτιώθηκε σημαντικά μετά την ανατίμηση της δραχμής, που η ισοτιμία της σε χρυσό έφτασε το γαλλικό φράγκο το 1909. Ωστόσο, η πηγή διευκρινίζει ότι η βελτίωση αυτή οφειλόταν και σε άλλους παράγοντες, όπως τα μεταναστευτικά εμβάσματα, τα έσοδα της εμπορικής ναυτιλίας και η βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου. Αυτή η θετική εξέλιξη επέτρεψε τις μεταρρυθμίσεις των πρώτων κυβερνήσεων του Ελευθερίου Βενιζέλου, την πολεμική προετοιμασία και τη συμμετοχή στους Βαλκανικούς πολέμους, χωρίς τις δραματικές επιπτώσεις που είχαν στο οικονομικό πεδίο οι πολεμικές κινητοποιήσεις του παρελθόντος.

ΘΕΜΑ Α

Για ένα διάστημα η άφιξη των προσφύγων φαινόταν δυσβάστακτο φορτίο για την ελληνική οικονομία. Μακροπρόθεσμα όμως αυτή ωφελήθηκε από την εγκατάσταση των προσφύγων.

Η άφιξη των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή αναζωογόνησε την ελληνική βιομηχανία, καθώς οι πρόσφυγες αποτέλεσαν νέο, ειδικευμένο και φθινό εργατικό δυναμικό, ενώ παράλληλα συνέβαλαν στη διεύρυνση της καταναλωτικής αγοράς και με τη δράση ανθρώπων με επιχειρηματικές ικανότητες. Όπως επιβεβαιώνεται και από το Κείμενο 1, οι πρόσφυγες μετέφεραν δεξιότητες και εμπειρίες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της εκβιομηχάνισης της χώρας, ενώ οι ανάγκες του αυξημένου πληθυσμού και οι επενδύσεις για την αποκατάστασή του λειτούργησαν ως παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης.

Στη δεκαετία 1922-1932 διπλασιάστηκε ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων. Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνεται και στα στοιχεία του πίνακα, σύμφωνα με τα οποία οι βιομηχανικές επιχειρήσεις αυξήθηκαν από 33.811 το 1920 σε 76.591 το 1930, ενώ παράλληλα αυξήθηκε και ο αριθμός των εργατών από 154.633 σε 280.331. Ωστόσο, η πρόοδος της βιομηχανίας δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντική, κυρίως λόγω της διατήρησης των παραδοσιακών δομών λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Η συμμετοχή των προσφύγων (ως κεφαλαιούχων και ως εργατών) ήταν μεγαλύτερη στην κλωστοϋφαντουργία, την ταπητουργία, τη μεταξουργία, την αλευροβιομηχανία και την παραγωγή οικοδομικών υλικών. Ειδικότερα, σύμφωνα με το Κείμενο 2, η ταπητουργία παρουσίασε μεγάλη ανάπτυξη εξαιτίας της ανταλλαγής των πληθυσμών, καθώς οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας έφεραν πολύτιμες τεχνικές και παραδόσεις, τόσο στην ταπητουργία όσο και στην κεραμική. Μάλιστα, η Ελλάδα μπόρεσε να ανταγωνίζεται την Ανατολή και ιδιαίτερα την Τουρκία στον τομέα αυτό. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1927 λειτουργούσαν περισσότεροι από 4.000 αργαλειοί και απασχολούνταν περίπου 10.000 εργάτες.

Αρκετοί πρόσφυγες αναδείχθηκαν σε επιχειρηματίες, βιομήχανοι ή μεγαλέμποροι. Οι Έλληνες από τα αστικά κέντρα της Μικράς Ασίας και την Κωνσταντινούπολη υπερείχαν σε σχέση με τους αυτόχθονες σε επιχειρηματικό πνεύμα, εκπαίδευση, κατάρτιση και προοδευτικές αντιλήψεις. Επιπλέον, ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας της ζωής τους, η γνώση ξένων γλωσσών, οι επαφές με την Ευρώπη και η εμπειρία τους τους βοήθησαν να οργανώσουν δικές τους επιχειρήσεις ή να στελεχώσουν επιχειρήσεις άλλων, προσφύγων ή γηγενών.

Τέλος, η άφιξη των προσφύγων συνέβαλε και στην ένταξη των γυναικών στον ενεργό πληθυσμό. Το 1930 οι γυναίκες αποτελούσαν την πλειονότητα των εργατών στην κλωστοϋφαντουργία, την καπνοβιομηχανία και τη βιομηχανία έτοιμων ενδυμάτων. Η ένταξη αυτή συνδέεται με τη γενικότερη αύξηση του εργατικού δυναμικού της χώρας, όπως φαίνεται και από τον πίνακα, σύμφωνα με τον οποίο ο αριθμός των εργατών αυξήθηκε σημαντικά, από 154.633 το 1920 σε 280.331 το 1930, γεγονός που αποδεικνύει τη διεύρυνση της εργατικής τάξης και τη σημαντική συμβολή των προσφύγων στην ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας.